

ศูนย์ปฏิบัติการชาวเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอสุคีริน

อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ๙๖๑๙๐

โทร, โทรสาร ๐ ๗๓๖๕ ๖๐๖๗

n_nwt@doae.go.th Web site : <http://sukhirin.narathiwat.doae.go.th>

สถ.๐๑๕/๒๕๕๖

มะนาวนอกฤดู สร้างงาน สร้างเงิน

มะนาว (lime) เป็นไม้ผลชนิดหนึ่ง ผลมีรสเปรี้ยวจัด จัดอยู่ในสกุล ส้ม (Citrus) ผลสีเขียว เมื่อสุกจัดจะเป็นสีเหลือง เปลือกจะบาง ภายในมีเนื้อแบ่งออกเป็นกลีบๆ ชุ่มน้ำมาก นับเป็นผลไม้ที่มีคุณค่า นิยมใช้เป็นเครื่องปรุงรส นอกจากนี้ยังถือว่ามีคุณค่าทางโภชนาการและการแพทย์อีกด้วย พันธุ์มะนาว การปลูกมะนาวในประเทศไทยในปัจจุบันมีสายพันธุ์ดังนี้

๑. **มะนาวไซ้** มีลักษณะคล้ายมะนาวหนังเกือบทุกอย่าง ผลกลม หัวและท้ายยาว มีสีอ่อนคล้ายไซ้ ขนาด ๒-๓ เมตร เปลือกบาง มีขนาดใหญ่กว่ามะนาวหนัง

๒. **มะนาวแป้น** ผลใหญ่ ค่อนข้างกลมแป้น เปลือกบาง มีน้ำมาก นิยมใช้บริโภคมากกว่าพันธุ์อื่นๆ ในเชิงพาณิชย์ จะปลูก มะนาวพันธุ์แป้นรำไพและพันธุ์แป้นดกพิเศษ สามารถบังคับให้ออกฤดูแล้งได้ง่าย

๓. **มะนาวหนัง** ผลอ่อน มีลักษณะกลมยาว หัวท้ายแหลม เมื่อโตเต็มที่ผลจะมีลักษณะกลมค่อนข้างยาว มีกลมมนบ้างเล็กน้อย มีเปลือกค่อนข้างหนา ทำให้เก็บรักษาผลได้นาน

๔. **มะนาวทราย** ทรงพุ่มสวยใช้เป็นไม้ประดับ ให้ผลตลอดปีแต่ไม่ค่อยนิยมบริโภค เพราะน้ำมีรสขมเกือบปน

๕.มะนาวพันธุ์แม่ไก่ไขตก มีขนาดปานกลางออกดอกติดผลได้ง่าย บำรุงดีแล้วจะมีผลดกมากเป็นมะนาวที่ปรับตัวได้ง่าย ปลูกได้แม้แต่ในโอ่งหรือกระถางที่มีขนาดใหญ่ระบายน้ำได้ มะนาวก็จะติดดอกออกผลได้

๖.มะนาวปีนัง มีผลขนาดใหญ่ ลักษณะกลมยาว โตกว่ามะนาวหนึ่งเปลือกหนา กลิ่นหอมมันปลูกเป็นไม้ประดับ

๗.มะนาวแป้นทวาย เป็นพันธุ์ลูกคอกทั้งปี หากต้นมะนาวไม่ขาดน้ำ มีขนาดผลปานกลางเปลือกบางนิยมปลูกกันมากทั้งปลูกเพื่อขายผลและปลูกเป็นไม้ประดับบ้าน

๘.มะนาวหวาน ผลกลมเปลือกเขียวคล้ำ เนื้อในแดงเรื่อ คล้ายเขียวหวาน รสหวานซัด กลิ่นฉุนไม่นิยมปลูก

๙.มะนาวตาฮิติ เป็นมะนาวที่นำมาจากเกาะตาฮิติ มีผลใหญ่กว่ามะนาวทั่วไป มีเปลือกหนา เมื่อบำรุงให้ดีผลจะมีขนาดใหญ่มีน้ำมากเป็นมะนาวพันธุ์ไม่มีเมล็ด โตเร็ว ต้นสูงใหญ่ มีหนามน้อย หรือไม่มีหนามเลย

๑๐.มะนาวโมหี ผลกลมโตก้นแป้น เปรี้ยวจัดลำต้นแข็งแรง เหมาะสำหรับทำเป็นต้นตอทาบด้วยยอดพันธุ์อื่นๆ

๑๑.มะนาวพม่า ผลโตเท่าส้มเขียวหวาน เปรี้ยวจัด ไม่มีกลิ่น ไม่เป็นที่นิยมปลูก

๑๒.มะนาวไม่มีหนาม เป็นมะนาวพื้นบ้านที่ได้จากการเพาะเมล็ด มีลักษณะผ่าเหล่าโดยมีขนาดหนาม เล็กและมักจะแห้งไป จึงคล้ายกับต้นมะนาวไม่มีหนาม

๑๓.มะนาวเตี้ย ต้นสูงแค่เมตรเดียว นิยมปลูกในกระถาง เพราะจุดเด่นคือ หากบำรุงต้นให้สมบูรณ์จะสามารถออกผลในระยะเวลาการปลูกเพียงครึ่งปี ชาวบ้านจึงเรียกมะนาวชนิดนี้ว่า มะนาวต่อแหล

๑๔.มะนาวอิมัน เป็นมะนาวที่ปลูกมากในอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะผลกลม เปลือกบาง ผลนิ่มน้ำมาก ผลขนาดกลาง มะนาวพันธุ์นี้มีลักษณะเด่นที่สามารถเก็บขายได้เร็ว ตั้งแต่ปลูกแค่เดือนที่ ๔-๕ เท่านั้น ส่วนพันธุ์มะนาวย่อยๆที่นิยมปลูก มีดังนี้คือ มะนาวพันธุ์แป้นพิจิตร มะนาวพันธุ์แป้นจรรยา มะนาวพันธุ์แม่ไก่ไขตก มะนาวพันธุ์น้ำหอมทุลเกล้าไม่มีเมล็ด

ขั้นตอนการปลูกมะนาว

๑. ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน
๒. ควรขุดหลุมปลูกให้มีขนาดกว้างและลึกประมาณ ๕๐ เซนติเมตร
๓. ผสมดิน ปุ๋ยคอก และปุ๋ยร็อคฟอสเฟตเข้าด้วยกันในหลุมให้ สูงประมาณ ๒ ใน ๓ ของหลุม
๔. ยกถุงกล้าต้นไม้วางในหลุม โดยให้ระดับของดินในถุงสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย
๕. ใช้มีดที่คมกรีดถุงจากกันถุงขึ้นมาถึงปากถุงทั้ง ๒ ด้าน (ซ้ายและขวา)
๖. ดึงถุงพลาสติกออก โดยระวังอย่าให้ดินแตกออกจากราก
๗. กลบดินที่เหลือลงในหลุม
๘. กดดินบริเวณโคนต้นให้แน่นพอประมาณ
๙. ปักไม้หลักและผูกเชือกยึดไว้ เพื่อป้องกันลมพัดโยก
๑๐. หาวสตุคตุคดินบริเวณโคนต้น เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้นตลอดเวลา
๑๑. รดน้ำให้โชก
๑๒. ทำร่มเงา เพื่อช่วยพรางแสงแดด

การเก็บผลมะนาว ถ้าต้นเตี้ยหรือไม่สูงมากนัก ก็เก็บโดยใช้มือปัด แต่ถ้าต้นสูง นิยมเก็บโดยใช้มีดหรือ ตะขอผูกติดกับด้ามไม้รวกยาว ๆ คล้อง และกระตุกผลมะนาวลงมา แต่ถ้าต้องการให้ได้ผลมะนาวที่มีคุณภาพ ไม่ บอบช้ำ ก็ควรจะใช้ตะกร้อหวายในการเก็บเกี่ยว ควรเก็บในขณะที่ผลเริ่มแก่ โดยสังเกตได้จากด้านขั้วของผล มะนาว เริ่มมีสีเหลืองเล็กน้อยผิวเปลือกจะเรียบบางใส มีสีเขียวอ่อนกว่าผลที่ยังไม่แก่ เมื่อบีบดูจะค่อนข้างนุ่มมือ ไม่ควรเก็บมะนาวที่แก่เกินไป เพราะเปลือกจะบางมาก ทำให้เกิดความเสียหายในการขนส่งได้ง่าย อีกทั้งเมื่อนำไป ขายจะทำให้ขายได้ไม่นานผลเน่าเสียหายได้เร็ว

การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว

วิธีการเก็บรักษามะนาว ให้สามารถเก็บไว้ได้นาน อย่างแรกต้องคัดผลมะนาวเสียก่อน โดยเลือกเอาผลมะนาวที่ แก่พอเหมาะ มีสีเขียวจัด ไม่มีสีเหลืองปน และไม่มีรอยช้ำหรือเน่า และควรมีขั้วผลติดอยู่ด้วย จากนั้นนำมาล้างทำ ความสะอาดโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น คลอโรกซ์ ผสมน้ำในอัตรา ๑ ต่อ ๑๕ ส่วน แช่ผลมะนาวไว้นานประมาณ ๕ นาที แล้วนำผลมะนาวมาผึ่งลมบนตะแกรง เพื่อให้สะเด็ดน้ำ แล้วจึงทำการคัดขนาดและบรรจุเชิงหรือภาชนะ บรรจุอื่นๆ ตามที่ตลาดต้องการ

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของมะนาว

มะนาว เป็นพืชที่สามารถปลูกได้ดีในดินเกือบแทบจะทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น ดินเหนียว ดินทราย แต่ถ้าต้องการจะ ปลูกมะนาวให้เจริญงอกงามดี มีผลดกและได้คุณภาพดี ก็ควรที่จะปลูกในพื้นที่ที่เป็นดินร่วนซุย มีการระบายได้น้ำดี มีอินทรีย์วัตถุผสมอยู่มาก และควรเลือกพื้นที่ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ

การดูแลรักษามะนาว

๑. การให้น้ำแก่ต้นมะนาว

การปลูกมะนาวต้องมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงที่ปลูกใหม่ๆ ควรให้น้ำวันละครึ่งเป็นอย่างน้อย (กรณีฝนไม่ตก) หลังจากปลูกประมาณ ๑๕ วัน มะนาวสามารถตั้งตัวได้แล้ว ให้น้ำเดือนละ ๒-๓ ครั้ง และควรหา วัสดุคลุมดินบริเวณโคนต้น เช่น ฟาง เศษหญ้าแห้ง หรือถุงพลาสติก เพื่อช่วยรักษาความชื้น ควรเริ่มรดให้น้ำ ตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคม เป็นต้นไป จนถึงช่วงออกดอกเพื่อให้มะนาวสะสม อาหารให้สูงถึงระดับที่สามารถสร้างตา ดอกได้ ปกติมะนาวจะออกดอก เดือนเมษายน-พฤษภาคม หลังจากมะนาวออกดอก และกำลังติดผลอ่อน เป็นช่วง ที่มะนาวต้องการน้ำมาก เพื่อใช้ในการเจริญเติบโตของผล

๒. การใส่ปุ๋ย

๒.๑ หลังจากมะนาวอายุได้ ๓-๔ เดือน ควรใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ประมาณต้นละ ๐.๕ กิโลกรัม กรณีใส่ปุ๋ยเคมีควรใส่หลังจาก พรวนดินกำจัดวัชพืชแล้ว โดยใส่บริเวณรอบทรงพุ่ม ไม่ควรใส่ให้ติดโคนต้น แล้วก็ให้ น้ำตามเพื่อให้ปุ๋ยละลาย

๒.๒ เมื่อมะนาวอายุ ๑ ปี ให้ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ประมาณ ต้นละ ๓๐๐ กรัม และเมื่อมะนาวอายุ ๒ ปี ก็ เพิ่มปริมาณปุ๋ยโดยใส่ปีละ ๒ ครั้ง ๆ ละประมาณ ๑ กิโลกรัม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความอุดมสมบูรณ์ ของต้น และ เมื่อมะนาวอายุย่างเข้าปีที่ ๓ ก็เริ่มให้ผลผลิต กำไรกำลังจะมาแล้ว

๒.๓ ช่วงระยะก่อนออกดอกประมาณ ๑-๒ เดือน ให้ใส่ปุ๋ย สูตรที่มีฟอสฟอรัสสูง เช่น สูตร ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ อาจใช้ปุ๋ยสูตร ๓-๑๐-๑๐ เพื่อเร่งการเจริญเติบโตในระยะที่ยังไม่ออกดอก และใช้สูตร ๐-๕๒-๓๔ ในระยะเร่งการ ออกดอก ประมาณ ๐.๕-๑ กิโลกรัม/ต้น ปริมาณที่ใช้ ขึ้นอยู่กับอายุของต้นพืช โดยใส่ในปริมาณครึ่งหนึ่งของอายุ ต้นมะนาว

๓. การกำจัดวัชพืช

การกำจัดวัชพืชในสวนมะนาวสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ถอน ถาง หรือใช้เครื่องตัดหญ้าแต่ต้องระวังอย่าให้เกิดบาดแผลตามโคนต้น หรือกระทบกระเทือนราก วิธีกำจัดวัชพืชอีกวิธีหนึ่งที่นิยมคือการใช้สารเคมี เช่น พาราควอต ไกลโฟเสท ดาฟลอน เป็นต้น โดยการใช้จะต้องระวัง อย่าให้สารพวกนี้ปลิวไปถูกใบมะนาวเพราะอาจเกิดอันตรายได้ เช่นทำให้ ใบไหม้เหลืองเป็นจุดๆ หรือไหม้ทั้งใบ ดังนั้นจึงควรฉีดพ่นตอนลมสงบ

๔. การค้ำกิ่งมะนาว

เมื่อมะนาวใกล้จะผลิดอกออกผล ต้องมีการค้ำกิ่งให้กับต้นมะนาวด้วย เพื่อป้องกันกิ่งฉีกหักหรือฉีกขาด โดยเฉพาะในช่วงติดผล และยังช่วยลดความเสียหาย เนื่องจากโรคและแมลงได้ โดยวิธีการค้ำกิ่ง สามารถทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. การค้ำกิ่งโดยการใช้ไม้รวกหรือไม้ไผ่ทำเป็นง่าม สอดเข้ากับกิ่งมะนาว ให้ปลายอีกข้างหนึ่งวางตั้งรับน้ำหนักของกิ่งอยู่บนพื้นดิน แล้วใช้เชือกผูกมัดกิ่งไว้

๒. การค้ำกิ่งแบบคอกหรือนั่งร้าน โดยเอาไม้มาทำเป็นนั่งร้านรูปสี่เหลี่ยมรอบๆ ต้นมะนาวเพื่อรองรับกิ่งใหญ่ๆ ของมะนาวเอาไว้ อาจทำเป็น ๒-๓ ชั้น แล้วให้กิ่งพาดอยู่ที่ชั้นใดก็ได้ ซึ่งวิธีนี้จะมั่นคงทนทาน และใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าวิธีแรก

๕. การตัดแต่งกิ่งมะนาว

เพื่อให้มะนาวมีทรงพุ่มสวยและให้ผลดกปราศจากการทำลายของโรคและแมลง การตัดแต่งกิ่งควรทำหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว โดยตัดกิ่งที่เป็นโรค กิ่งแห้ง กิ่งที่ไม่มีประโยชน์ออกให้หมด แล้วนำไปเผาทำลาย อย่าปล่อยให้ทิ้งไว้ตามโคนต้น เพราะจะทำให้เป็นแหล่งสะสมโรคในมะนาวได้

หนอน แมลง ศัตรูของมะนาว

๑. **หนอนชอนใบ** จะทำความเสียหายให้กับมะนาวในช่วงระยะแตกใบอ่อน โดยจะชอนไชกัดกินอยู่ระหว่างผิวใบด้านหน้าและหลังใบ จะมองเห็นเป็นทางสีขาวคดเคี้ยวไปมา ใบหงิกงอ ขอบใบม้วนเข้าหาเส้นกลางใบ และใบไม่เจริญเติบโต ต้นมะนาวจะแคระแกร็นและไม่ติดผล ป้องกันกำจัดโดยหมั่นตรวจดูตามใบและยอดของมะนาว โดยเฉพาะระยะที่มะนาวเริ่มผลิใบอ่อนอ่อน กรณีที่มีระบาดน้อยให้เด็ดใบเผาทำลาย หากพบมากให้ฉีดพ่นด้วยสมุนไพรไล่แมลง เช่น น้ำส้มควันไม้ สารสะเดา หรือสมุนไพรอื่น ๆ

๒. หนอนกินใบ (หนอนแก้ว) จะกัดกินใบอ่อนและยอดอ่อนของมะนาว เราสามารถ ป้องกันกำจัดโดยหมั่นตรวจดูตามใบอ่อนและยอดอ่อน เมื่อพบไข่และตัวหนอนก็จับทำลาย

๓. เพลี้ยไฟ จะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ยอดอ่อน ใบอ่อน และผลของมะนาว การทำลายจะรุนแรงในระยะผลอ่อน นับตั้งแต่เริ่มติดผล ช่วงระยะ การระบาดจะขึ้นอยู่กับการแตกยอดอ่อน และ ระยะติดผล ผลที่ถูกทำลายจะปรากฏรอยสีเทา เป็นวงบริเวณขั้วผลและก้นผล หรือเป็นขีดสี เทาตามความยาวของผล กำจัดโดยเด็ดผลที่แคะแกระทั้ง และทำลายให้พ้นจากบริเวณต้นมะนาว

๔. ไรแดง ลักษณะใบจะเปลี่ยนเป็น สีน้ำตาลและหงิกงอ ไม่เจริญเติบโตและร่วงหล่น ผลมะนาวจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลในเวลาต่อมา ผิวผลจะกร้าน ผลแคะแกระ และร่วงหล่นในที่สุด กำจัดโดยฉีดพ่นด้วยกำมะถันผงชนิดละลายน้ำในอัตรา ๔ ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก ๆ ๑๐-๑๕ วัน ในตอนเช้าหรือตอนเย็นเพื่อป้องกันอาการใบไหม้

โรคที่สำคัญของมะนาว

๑. โรคแคงเกอร์ citrus canker

ลักษณะอาการ จะเกิดขึ้นได้แทบทุกส่วน ทั้งที่ใบ กิ่ง ก้าน และผล โดยอาการที่ใบและผล จะมีลักษณะคล้ายกัน คือจะเกิดเป็นแผลกลมๆ แล้วจะขยายใหญ่ พู นูนคล้ายพองน้ำ มีสีเหลืองอ่อนถึงสีเหลืองเข้ม ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม และจะแตกเป็นสะเก็ด มีวงแหวนสีเหลืองล้อมรอบแผล ส่วนอาการที่กิ่งก้าน จะมีแผลพูนูนสีเหลือง ต่อมาแผลจะแตกแห้งเป็นสีน้ำตาลขยายไปรอบๆ กิ่ง รูปร่างของแผลไม่แน่นอน และไม่มียวงแหวนล้อมรอบ เมื่อต้นมะนาวเป็นโรคนี้นี้มากๆ จะแสดงอาการต้นโทรม แคะแกระ ใบร่วง ผลผลิตลดลง กิ่งและต้นจะแห้งตายในที่สุด

การป้องกันกำจัด ตัดแต่งส่วนที่เป็นโรคเผาทำลาย ไม่ขยายพันธุ์จากต้นแม่ที่เป็นโรคแคงเกอร์ พยายามอย่าให้มะนาวเกิดบาดแผล และ ป้องกันแมลงที่มีผลเป็นพาหะ เช่น หนอนชอนใบ หรือฉีดพ่นด้วยสารเคมี กำจัดแมลงกลุ่มคาร์บาริล มาลาไรออน

๒. โรคราดำ Sooty mold

ลักษณะอาการ ใบ กิ่ง ก้าน และผลจะมีราสีดำ สกปรกและกระด้างทำให้ผลมะนาวไม่สวย ต้นมะนาวจะแคระแกร็น

การป้องกันกำจัด รีบทำลายทิ้ง ส่วนที่เป็นโรคโดยการเผาไฟ หรือใช้สารเคมีกำจัดแมลงฉีดพ่น เพื่อกำจัดแมลงประเภทปากดูดซึ่งเป็นสาเหตุ ทำให้เกิดโรคราดำ

๓. โรคกรีนนิง (ใบแก้ว)

ลักษณะอาการ ใบมะนาวจะเป็นด่าง และมีสีเหลืองหรือขาวในระหว่างเส้นใบ ใบของมะนาวจะมีขนาดเล็กลง จากนั้นใบและยอดจะเริ่มแห้งตาย ผลของมะนาวจะมีขนาดเล็ก น้ำหนักน้อย ต้นจะโทรม

การป้องกันและกำจัดโรคกรีนนิง เกษตรกรควรทำลายส่วนที่เป็นโรคโดยการเผาไฟ ใส่ปุ๋ยที่มี ธาตุสังกะสี และ แมกนีเซียม ควรปรับสภาพความเป็นกรดและด่างของดินให้อยู่ระหว่าง ๖.๐-๖.๕

๔. โรคนิวโรไลส

ลักษณะอาการ มีอาการยางไหลออกมาบริเวณลำต้นและกิ่งก้าน เปลือกของต้นมะนาวจะเริ่มเน่าและแผลจะลุกลามไปถึงเนื้อไม้

การป้องกันกำจัด ควรตัดแต่งกิ่งและการกำจัดวัชพืชเพื่อให้แสงแดดส่องได้ทั่วถึง และควรทาบาดแผลด้วยสารทองแดงหรือกำมะถันผสมปูนขาว ถ้ามีการระบาดมากก็ควรเผาทำลายเสีย

๕. โรครากเน่าและโคนเน่า

ลักษณะอาการ รากฝอยและรากแขนง จะเน่ามีสีน้ำตาลหรือดำ ลักษณะเหนียว ไม่ยุ่ย เปลือกของลำต้นจะปริแตกออก โดยเฉพาะโคนต้น และมียางไหลบริเวณขอบแผล เมื่อรากและต้นถูกทำลายมากๆ จะทำให้ใบเริ่มเหลืองและร่วงหล่น

การป้องกันกำจัด อย่าให้น้ำขังบริเวณโคนต้น และไม่ควรรีไต่ปุ๋ยหมักหรือ ปุ๋ยคอกมากเกินไปในช่วงฤดูฝน

มะนาวนอกฤดู

การบังคับมะนาวให้ออกผลนอกฤดู มีดังนี้คือ

การปลิดดอกและผลอ่อนของมะนาว การที่จะให้ต้นมะนาวออกดอกได้ดีตามต้องการจึงจำเป็นต้อง กำจัดดอกและผลอ่อนที่ไม่ต้องการในฤดูกลั่นนั้นออก ทิ้งไปเสียก่อน การตัดแต่งกิ่งนอกจากจะเป็นการกำจัดดอกและผลอ่อนออกไป ได้บางส่วนแล้ว ยังเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้มีการผลิยอดอ่อนใหม่ ที่ค่อนข้างสม่ำเสมออีกด้วย ผลมะนาวที่ออกจากกิ่งใหม่จะเป็นผลที่มีคุณภาพดีที่สุดใน ส่วนผลที่ออกมาจากกิ่งเก่าจะมีคุณภาพด้อยลงมา และผลที่มีคุณภาพต่ำสุด คือผลที่ติดบริเวณต้น ภายหลังจากตัดแต่งแล้ว ดอกและผลอ่อน ที่เหลือก็สามารถใช้สารควบคุมการเจริญเติบโต หรือฮอร์โมนมาช่วยได้ หรืออาจกระทำการพ่นสารควบคุมการเจริญเติบโต เพื่อกำจัดดอกและผลอ่อนให้หลุดร่วง ไปก่อนแล้วจึงดำเนินการตัดแต่งกิ่งในภายหลัง พร้อมทั้งกำจัดผลที่ยังเหลือตกค้างอยู่ออกไป การตัด

แต่งกิ่งเพื่อกำจัดดอก และผลอ่อนพร้อมทั้งการกระตุ้นให้เกิดยอดใหม่นั้น ไม่ควรตัดถี่มาก ควรจำกัดอยู่ที่ปลายกิ่งระดับ ๕-๑๐ ซม. หากตัดถี่มากแล้วจะเกิดกิ่งกระโดงแทน ทำให้เสียโอกาสการออกดอกไป

สารควบคุมการเจริญเติบโตเหล่านี้เท่าที่มีรายงานผลการทดลองใช้เพื่อการปลิดดอกและผลอ่อนของมะนาวนั้นมีอยู่ ๒ ชนิดด้วยกัน คือ NAA เข้มข้น ๒,๐๐๐ ppm ๑/ สามารถปลิดดอกและผลอ่อนในระยะกลีบดอกโรย (petal fall) และระยะที่ผลมีอายุ ๒-๓ สัปดาห์ได้ดีกว่าระยะที่เป็นตาดอกและระยะดอกบาน อย่างไรก็ตาม การใช้ NAA ในความเข้มข้นระดับนี้ ไม่สามารถกำจัดดอก และผลอ่อนให้หมดไปได้ตามต้องการ การใช้ความเข้มข้นที่สูงมากกว่านี้ อาจก่อให้เกิดความเป็นพิษกับต้นมะนาวได้ สารควบคุมการเจริญเติบโตชนิดหนึ่งที่ใช้ในการปลิดดอก และผลอ่อนของมะนาว

สูตรปุ๋ยบังคับให้มะนาวออกดอกนอกฤดูกลาง

มูลไก่ ๕ กิโลกรัม

กากน้ำตาล ๓ กิโลกรัม

ยาเส้นฉุน (ยาสูบ) ๑ กิโลกรัม

น้ำหมัก พค.๒ จำนวน ๑๐๐ ซีซี.

น้ำ ๑๐๐ ลิตร

*****

นางสาวโสมฤทัย อินทมะโน ภาพ / ข่าว
พฤษภาคม ๒๕๕๖